

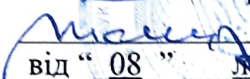
**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

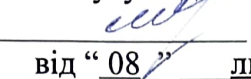
«ЗАТВЕРДЖУЮ»

«ПОГОДЖЕНО»

Директор Інституту педагогіки НАПН
України

Заступник директора з наукової роботи
Інституту педагогіки НАПН України

Олег ТОПУЗОВ
від "08" липня 2021 р.

Микола ГОЛОВКО
від "08" липня 2021 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
дисципліни**

«СТАНОВЛЕННЯ І РОЗБУДОВА ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ»

для здобувачів вищої освіти
Ступінь «Доктор філософії»
спеціальності: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ-2021

Структура програми типова. Години відповідають робочому навчальному плану.

В. о. завідувача аспірантури та докторантури
 Марина ЗАГОРУЛЬКО

Робоча програма навчальної дисципліни «СТАНОВЛЕННЯ І РОЗБУДОВА ВІТЧИЗНЯНОЇ ОСВІТИ» для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки, 2021. – 22 с.

Автор-укладач:

Дічек Наталія Петрівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу історії та філософії освіти Інституту педагогіки НАПН України.

Рецензенти:

Ваховський Леонід Цезаревич, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Трубачева Світлана Едуардівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу інновацій та стратегій розвитку Інституту педагогіки НАПН України.

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України.

Протокол № 8 від «05» липня 2021 р.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: <u>01 – «Освіта/Педагогіка»</u>	Нормативна навчальна дисципліна
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 1	Спеціальність: <u>011 «Освітні, педагогічні науки»</u>	Рік підготовки:
Змістових модулів – 1		2-й
		Семестр
		3-й
Індивідуальне заняття не передбачено	Ступінь вищої освіти <u>Доктор філософії</u>	Лекції
		4 год.
		Семінарські
		6 год.
		Самостійна робота
		20 год.
		Вид контролю: залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Метою навчальної дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» є:

- формування і розвиток у здобувачів критичного осягнення культурно-історичних процесів шляхом узагальнення знань з історії розвитку української освіти у сув'язі з ключовими процесами у світовому історико-педагогічному процесі, сформульованих, по-перше, на новітніх засадах й інтердисциплінарності, інтелектуальної історії, по-друге, на засадах цивілізаційного та порівняльного підходів;

- сприяння поглибленню інтеріоризації національної самоідентифікації здобувачів шляхом занурення у дослідження історії національної освіти на підставі цивілізаційного виміру світового історико-педагогічного процесу.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни є формування таких компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

- здатність і готовність розв'язувати комплікативні науково-дослідні (науково-теоретичні та науково-практичні) проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності) на засадах реалізації голістичного, інтегрованого та компетентнісного підходів, що зумовлює переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань (обґрунтованих на концептуально-методологічному рівні) та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики (через реалізацію сучасно-доцільних наукових підходів, технологій,

форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти).

загальні компетентності (ЗК):

- ЗК 1. Здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність.
- ЗК 2. Здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.
- ЗК 3. Здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності.
- ЗК 5. Здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел.
- ЗК 6. Здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.
- ЗК 7. Здатність і готовність до генерування нових науково-значущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-педагогічної діяльності.
- ЗК 11. Здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей.
- ЗК 13. Здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії;

фахові (професійні) компетентності (ФК):

- ФК 1. Науково-комунікаційна компетентність.
- ФК 9. Дослідницько-проектувальна компетентність.
- ФК 10. Аналітико-прогностична компетентність.
- ФК 11. Організаційно-інтеграційна компетентність.
- ФК 13. Інноваційно-дослідницька компетентність.
- ФК 15. Рефлексійно-дослідницька компетентність.

Програмні результати навчання

Шифр компетентності	Компетентності	Програмні результати навчання		
		ПРН	Знання	Уміння та навички
ЗК	Загальні компетентності			
ЗК 1	Здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність.	ПРН 1	- концептуальні та методологічні знання в галузі освіти - знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання	- уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
ЗК 2	Здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.	ПРН 2	- знання про методологію та технології науково-дослідної діяльності в галузі освіти - знання про аналітичне, критичне та креативне мислення	- уміння застосовувати методологію та технології науково-дослідної діяльності - уміння здійснювати науково-дослідну діяльність на основі аналітичного, критичного та креативного мислення
ЗК 3	Здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності.	ПРН 3	- знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)	- уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)
ЗК 5	Здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з	ПРН 5	- знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науково-педагогічного дослідження - знання про способи здобуття професійно	- уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти - уміння визначати

	різних джерел.		значущої інформації в галузі освіти з різних джерел	актуальність професійно значущої інформації - уміння працювати з різними джерелами інформації
ЗК 6	Здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.	ПРН 6	- знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості - знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів освітньої і наукової діяльності	- уміння саморозвитку особистості - уміння самовдосконалення особистості - уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу загальної середньої освіти/ викладача закладу вищої освіти/ науково-педагогічного працівника
ЗК 7	Здатність і готовність до генерування нових науково-значущих ідей як результату креативного мислення в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності.	ПРН 7	- знання про креативне мислення особистості - знання про способи генерування науково-значущих ідей в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності	- уміння мислити креативно - уміння генерувати нові науково-значущі ідей в галузі освіти
ЗК 11	Здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей.	ПРН 11	- знання про необхідність і доцільність популяризації української культурної спадщини - знання про національні, загальноєвропейські і глобальні цінності	- уміння застосовувати розмаїття способів популяризації української культурної спадщини в освітньому процесі - уміння інтегрувати національні, загальноєвропейські і глобальні цінності в змісті освіти
ЗК 13	Здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії.	ПРН 13	- знання про рефлексію, науково-дослідну та професійно-педагогічну рефлексію - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності	- рефлексійні уміння особистості - рефлексійні уміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і

				науково-дослідній діяльності
ФК	Фахові компетентності	Програмні результати навчання		
		ПРН	Знання	Уміння та навички
ФК 1	Науково-комунікаційна компетентність виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.	ПРН 14	<ul style="list-style-type: none"> - знання про наукову комунікацію українською мовою - знання стратегій комунікації учасників освітнього та науково-дослідного процесів - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами) - уміння презентувати усно і письмово результати науково-дослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними мовами)
ФК 9	Дослідницько-проектувальна компетентність , яка виявляється в здатності і готовності здійснювати проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.	ПРН 22	<ul style="list-style-type: none"> - знання про розвиток аналітичного, критичного та креативного мислення - знання про проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння розвивати аналітичне, критичне та креативне мислення суб'єктів освітнього процесу - уміння проектувати науково-дослідну діяльність в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення
ФК 10	Аналітико-прогностична компетентність , яка виявляється в здатності і готовності здійснювати процес аналізу та синтезу задля забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається).	ПРН 23	<ul style="list-style-type: none"> - знання про аналітико-прогностичну діяльність та її інтеграцію в освітню та науково-дослідну діяльність як їхню невіддільну компоненту - знання про процеси аналізу та синтезу як засобу забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати аналітико-прогностичну діяльність як невіддільну компоненту освітньої та науково-дослідної діяльності -
ФК 11	Організаційно-інтеграційна компетентність , яка виявляється в здатності і готовності організовувати на засадах реалізації інтеграційного та	ПРН 24	<ul style="list-style-type: none"> - знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності - знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу - уміння підтримувати

	голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається).		який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів	сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
ФК 13	Інноваційно-дослідницька компетентність , яка виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти, а також спиратися на їхнє теоретико-методологічне обґрунтування в процесі здійснення науково-дослідної діяльності.	ПРН 26	<ul style="list-style-type: none"> - знання про інноватику в науці загалом та в освіті зокрема - знання про новітні методологічні підходи в освіті, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння інтегрувати новітні та класичні методологічні підходи в галузі освіти під час здійснення освітньої та науково-дослідної діяльності - уміння імплементувати положення новітніх методологічних підходів, а також інноваційні технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти в освітню практику та практику здійснення науково-педагогічних досліджень
ФК 15	Рефлексійно-дослідницька компетентність , яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.	ПРН 28	<ul style="list-style-type: none"> - знання про рефлексію особистості, - знання про науково-дослідницьку та професійно-педагогічну рефлексію 	<ul style="list-style-type: none"> - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі

У *результаті* вивчення дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» здобувач має:

знати:

- ключові питання вітчизняного культурно-історичного розвитку, перебіг освітніх подій й педагогічні феномени у їх історико-генетичному вимірі;
- сучасні теоретико-методологічні основи здійснення історичних реконструкцій з досліджуваної проблематики як інваріантного складника дисертаційної роботи;
- практичні вимоги до оформлення у дисертації історико-дослідницьких екскурсів, аргументованих висновків,
- технічні вимоги щодо використання джерел й виконання коректних посилань на джерела;

вміти:

- оперувати основним відомостями й фактами історії вітчизняного культурно-освітнього розвитку у взаємозв'язку з всесвітньою, насамперед європейською історією освітніх процесів;
- обґрунтовувати власну наукову концепцію (гіпотезу, науковий підхід) дослідження, послуговуючись історичною аргументацією;
- характеризувати каузальні аспекти історико-освітнього процесу;
- розробити теоретико-історичний складник докторської роботи;

обґрунтовувати та проявляти ставлення:

- застосовувати історико-освітні знання у визначенні перспективних тенденцій розгортання певних (відповідно до тематики власної дисертації) освітніх процесів в Україні.

Програма навчальної дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» складається з одного модулю. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредит за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Тема 1. Всесвітній історико-освітній процес і вітчизняний історико-освітній процес як предмети історії освіти. Цивілізаційний підхід до тлумачення історії. Рівень загального, особливого й одиничного в історико-освітньому процесі (домодерна доба).	5	1	1	-	3
Тема 2. Рівень загального й особливого у світовому історико-освітньому процесі (модерна доба). Освітні процеси на	5	1	1	-	3

українських землях. Роль особи у розвитку освітніх процесів					
Тема 3. Вітчизняний історико-освітній процес і школа в Україні у постмодерну добу. Сучасні євроінтеграційні й глобалізаційні процеси в освіті та їх вплив на українську освітню галузь. Новітні наукові підходи до історико-освітніх досліджень	20	2	4	-	14
Всього годин	30	4	6	-	20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Всесвітній історико-освітній процес і вітчизняний історико-освітній процес як предмети історії освіти. Цивілізаційний підхід до тлумачення історії. Рівень загального, особливого й одиничного в історико-освітньому процесі (домодерна доба).	1
2.	Рівень загального й особливого у світовому історико-освітньому процесі (модерна доба). Освітні процеси на українських землях. Роль особи у розвитку освітніх процесів	1
3.	Вітчизняний історико-освітній процес і школа в Україні у постмодерну добу. Сучасні євроінтеграційні й глобалізаційні процеси в освіті та їх вплив на українську освітню галузь. Новітні наукові підходи до історико-освітніх досліджень	2
	Разом	4

Тема 1. *Всесвітній історико-освітній процес і вітчизняний історико-освітній процес як предмети історії освіти. Цивілізаційний підхід до тлумачення історії. Рівень загального, особливого й одиничного в історико-освітньому процесі (домодерна доба).*

Поняття про всесвітній історико-освітній процес. Поняття про локальну й велику цивілізацію. Поняття про цивілізаційний, формаційний, антропологічний підходи до тлумачення історії. Типи цивілізацій (за М.Данилевським, А.Тойнбі, О.Шпенглером).

Періоди розвитку людства (різні підходи до періодизації суспільно-історичних процесів) й освіта. Поняття про домодерну, модерну й постмодерну добу розвитку освіти в світі. Роль релігії у поширенні освіти.

Релігія як рушій освітніх процесів на українських землях у княжу добу. Освітньо-виховні традиції українців у XIV-XV ст.

Тема 2. *Рівень загального й особливого у світовому історико-освітньому процесі (модерна доба). Освітні процеси на українських землях. Роль особи у розвитку освітніх процесів.*

Розвиток освітніх тенденцій в умовах локальних цивілізацій Західної Європи і США у модерну добу (Ренесанс, Просвітництво, індустріальне суспільство). Тенденції

розвитку європейської й американської шкільної освіти на перетині XIX й XX ст.: трудова школа, школи вільного виховання, реформаторська педагогіка, педагогіка прагматизму, формування ідей гуманістичної педагогіки (педологія, педагогічна психологія). Вік дитини.

Українці як самостійна культурно-історичної спільнота. Освітні традиції українців у ХУІ-ХУІІІ ст.: братські школи, Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Значення спадщини Г.Сковороди для розвитку філософських засад української педагогіки. Розвиток педагогічних традицій в умовах локальної цивілізації імперської Росії. Громадський рух за національну українську школу на зламі XIX-XX ст.

Освітня політика перших українських урядів (1917-1919). Політика українізації у ранньорадянський період. Уніфікація української освіти і науки відповідно до радянської політико-освітньої доктрини (1930-1950 рр.).

Тема 3. *Вітчизняний історико-освітній процес і школа в Україні у постмодерну добу. Сучасні євроінтеграційні й глобалізаційні процеси в освіті та їх вплив на українську освітню галузь. Новітні наукові підходи до історико-освітніх досліджень.*

Особливості формування освітніх тенденцій у західному постіндустріальному суспільстві. Вплив НТР на освітню галузь. Проблеми модернізації педагогічних традицій великих цивілізацій Сходу. Школа й освіта в інформаційному суспільстві.

Уніфікаційні процеси в українській освіті і радянська політико-освітня доктрина (1960-1991). Тенденції розвитку освіти в Україні після здобуття незалежності.

Поняття про педагогічну діяльність, про організацію наукових досліджень в Україні, зокрема в НАПН України.

Поняття про мікроісторію й регіоналістику, інтелектуальну історію, історію повсякденності у вимірі сучасних досліджень освіти і педагогічної думки.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Історія освіти як наука. Історія освіти як невід’ємний складник будь-якого педагогічного дослідження. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (наукові терміни, поняття)	1
2.	Поняття «цивілізація». Цивілізаційний підхід до дослідження освітніх процесів. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (хронотоп, хронологічні межі, періодизація)	1
3.	Всесвітній історико-освітній процес (домодерна доба). Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (джерела і джерельна база)	1
4.	Європейський історико-освітній процес (модерна доба). Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (критика джерел, герменевтичний підхід)	1
5.	Світовий історико-освітній процес (постмодерна доба). Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (вимоги до творення наукового тексту, поняття про географічні межі дослідження)	1
6.	Педагогічні персоналії у розвитку української та зарубіжної освіти	1
	Разом	6

Тема 1. *Історія освіти як наука. Історія освіти як невід’ємний складник будь-якого педагогічного дослідження. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (наукові терміни, поняття)*

Питання для обговорення

1. Як співвідносяться всесвітній історико-освітній процес і вітчизняний історико-освітній процеси у просторі й часі, у вимірі предмета дослідження аспірантів.
2. Які завдання історії освіти як науки. Як вона співвідноситься з історичною наукою. Чи виконує історія освіти методологічну функцію.
3. Яка роль історико-педагогічних екскурсів (вступів) в освітньо-педагогічних дослідженнях аспірантів.
4. Розгляд теоретико-методологічних питань історико-освітнього складника докторського дослідження (наукові терміни, поняття, їх історичні трансформації і розвиток, авторські неологізми).

Тема 2. *Поняття «цивілізація». Цивілізаційний підхід до дослідження освітніх процесів. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (хронотоп, хронологічні межі, періодизація)*

Питання для обговорення

1. Чим зумовлена поява обґрунтування цивілізаційного підходу до опису історії. Чи він доцільний у розгляді історії освітніх процесів.
2. Чим можна пояснити значну увагу до розроблення періодизації історико-освітнього процесу, чи корисна вона для науково-педагогічного дослідження.
3. У чому полягає умовність будь-якої періодизації історичних процесів, зокрема й виокремлення у всесвітній історії освіти домодерної, модерної й постмодерної епох.
4. Розгляд теоретико-методологічних питань історико-освітнього складника дослідження (хронотоп, хронологічні межі, періодизація, періоди, етапи).

Тема 3. *Всесвітній історико-освітній процес (домодерна доба). Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (джерела і джерельна база)*

Питання для обговорення

1. Ключові події і явища всесвітнього історико-освітнього процесу у домодерну добу на прикладі великих цивілізацій.
 - 1.1. Близькосхідна цивілізація.
 - 1.2. Південноазійська цивілізація.
 - 1.3. Далекосхідна цивілізація.
 - 1.4. Західна цивілізація.
2. Визначні явища у розвитку освіти на українських землях (X-XIV ст.).
3. Розгляд теоретико-методологічних питань історико-освітнього складника дослідження (джерела і джерельна база, правила коректного використання джерел).
 - 3.1. Типи і види джерел.
 - 3.2. Джерельна база та її формування у дисертації.
 - 3.3. Вимоги до використання джерел (види цитувань, покликань).

Тема 4. *Європейський історико-освітній процес (модерна доба). Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (критика джерел, герменевтичний підхід)*

Питання для обговорення

1. Ключові події і явища європейського історико-освітнього процесу у модерну добу.
 - 1.1. Ренесанс і освіта.
 - 1.2. Освітні ідеї Просвітництва.
 - 1.3. Освіта в умовах і викликах індустріального суспільства. Тенденції розвитку європейської й американської шкільної освіти на перетині XIX й XX ст.: трудова школа, школи вільного виховання, реформаторська педагогіка, педагогіка прагматизму, формування ідей гуманістичної педагогіки (педологія, педагогічна психологія). Століття дитини.
2. Українці як самостійна культурно-історичної спільнота.
 - 2.1. Освітні традиції українців у ХУІ-ХУІІІ ст.: роль православної і католицької релігій у розвитку освіти на українських землях. Братські школи.
 - 2.2. Острозька академія, Києво-Могилянська академія. Вплив українських релігійних просвітників на просвіту в Російській імперії ХУІІІ ст.
 - 2.3. Розвиток освіти в умовах локальної цивілізації імперської Росії. Громадський рух за національну українську школу на зламі XIX-XX ст.
 - 2.4. Освітня політика перших українських урядів (1917-1919).
 - 2.5. Політика українізації у ранньорадянський період.
3. Розгляд теоретико-методологічних питань історико-освітнього складника дослідження (критика джерел, герменевтичний підхід).

Тема 5. *Світовий історико-освітній процес у постмодерну добу. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (вимоги до творення наукового тексту, поняття про географічні межі дослідження)*

Питання для обговорення

1. Ключові події і явища світового історико-освітнього процесу у постмодерну добу.
 - 1.1. Освітні тенденції у західному постіндустріальному суспільстві. Вплив НТР на освітню галузь.
 - 1.2. Проблеми модернізації педагогічних традицій великих цивілізацій Сходу.
 - 1.3. Школа й освіта в інформаційному суспільстві.
2. Уніфікація української освіти і науки відповідно до радянської політико-освітньої доктрини (1930-1950 рр.).
3. Уніфікаційні процеси в українській освіті згідно з радянською політико-освітньою доктриною і зародження особистісно орієнтованої парадигми освіти (1960-1991).
4. Тенденції розвитку освіти в Україні після здобуття незалежності.
 - 4.1. Національний вектор розвитку освіти незалежної України.
 - 4.2. Євроінтеграційний вектор розвитку української освіти.
 - 4.3. Дитиноцентрований вектор розвитку української освіти.
5. Теоретико-методологічні питання історико-педагогічного складника дослідження (вимоги до творення й оформлення наукового тексту, географічні межі дослідження).

Тема 6. *Педагогічні персоналії у розвитку української та зарубіжної освіти*

Питання для обговорення

1. Володимир Мономах і його «Повчання отрокам».
2. Значення спадщини Г.Сковороди для розвитку засад української педагогіки.
3. К.Ушинський як перший вітчизняний педагог-теоретик європейського рівня.
4. М.Драгоманов і Б. Грінченко : дискусії довкола детермінант української освіти наприкінці XIX ст.

5. С.Русова про засади української народної школи.
6. А.Макаренко – геній соціального виховання.
7. В.Сухомлинський і початок утвердження особистісно орієнтованої концепції шкільної освіти.
8. О.Захаренко й І. Ткаченко про проблеми сільської школи.
9. Роль Платона у розвитку ідей про освіту.
10. Конфуцій і виховання мудрого мужа.
11. Я.А. Коменський і становлення модерної шкільної освіти в Європі.
12. Роль Ж.Ж.Руссо і дитиноцентризм
13. Вітторіно да Фельтре і Й.Г.Песталоцці – зразки гуманістичного ставлення до дитини.
14. Вплив Й.Ф.Гербарта на формування європейської шкільної парадигми.
15. Г.Кршенштайнер і школа праці.
16. Роль Дж. Дьюї і прагматизація цілей освіти.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» спрямований на закріплення теоретичних знань і їх поглиблення, на набуття і удосконалення практичних навичок і умінь, що сприяє формуванню професійного світогляду майбутніх фахівців докторів філософії.

Самостійна робота поділяється на 7 тем (по 2 або 3 години кожна) відповідно до семінарських занять.

Кожна самостійна робота передбачає виконання письмового завдання.

Звітуватись за виконання самостійної роботи бажано під час відповідного семінарського заняття.

Матеріали, підготовлені письмово, здаються (надсилаються) викладачу на перевірку.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1.	Знакові події, явища, постаті в освіті у домодерну добу (у межах вибраної для вивчення певної позаєвропейської цивілізації).	3
2.	Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у домодерну добу.	3
3.	Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у модерну добу.	3
4.	Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у постмодерну добу.	3
5.	Знакові події, явища, постаті в українській освіті у домодерну і модерну добу.	3
6.	Знакові події, явища, постаті в українській освіті у постмодерну добу.	3
7.	Формування джерельної бази дослідження і опис різних типів джерел.	2
	Разом	20

Пояснення (розгорнуте) щодо виконання самостійних робіт

1. «Знакові події, явища, постаті в освіті у домодерну добу (у межах вибраної для вивчення певної позаєвропейської цивілізації)». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в освіті домодерної доби (у межах вибраної для вивчення певної позаєвропейської цивілізації) й обґрунтувати їх значущість для поступу освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами й особами.

2. «Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у домодерну добу». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в європейській освіті домодерної доби й обґрунтувати їх значущість для поступу освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами й особами.

3. «Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у модерну добу». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в європейській освіті модерної доби й обґрунтувати їх значущість для поступу освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами й особами.

4. «Знакові події, явища, постаті в європейській освіті у постмодерну добу». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в європейській освіті у постмодерну добу й обґрунтувати їх значущість для поступу освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами й особами.

5. «Знакові події, явища, постаті в українській освіті у домодерну і модерну добу». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в українській освіті у модерну добу й обґрунтувати їх значущість для поступу вітчизняної (або світової) освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами й особами.

6. «Знакові події, явища, постаті в українській освіті у постмодерну добу». Вибрати (на свій розсуд) знакову подію (явище) і постать в освіті у постмодерну добу й обґрунтувати їх значущість для поступу вітчизняної (або світової) освіти (письмова робота на 2-3 аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал, з подальшим захистом положень на занятті). Підготувати коротку презентацію (4-5 слайдів).

Обов'язковим елементом виконання завдання є добір коротких автентичних цитат (2-3), пов'язаних з обраними феноменами і особами

7. «Формування джерельної бази дослідження і опис різних типів джерел». Письмова робота (аркуші формату А4, шрифт Times New Roman, розмір 12, одинарний інтервал): укласти список з 25 джерел (за темою свого докторського дослідження), за

вимогами до оформлення PhDдисертацій, до якого входили б первинні, вторинні, інтерпретаційні, інші джерела. Обґрунтувати, які типи джерел і чому (згідно з метою і завданнями Вашого дослідження) Ви увели до списку.

8. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання:

за типом пізнавальної діяльності:

- пояснювально-ілюстративний;
- проблемного викладу;
- дослідницький;

відповідно до логіки пізнання:

- аналітичний;
- діалоговий;
- індуктивний;
- дедуктивний;

за основними етапами процесу:

- формування знань;
- узагальнення;
- закріплення;
- перевірка;

за системним підходом:

- стимулювання та мотивація;
- контроль та самоконтроль.

за джерелами знань:

- словесні – лекція, пояснення, ;
- наочні – демонстрація презентацій з тем.

за рівнем самостійної розумової діяльності:

- частково-пошуковий;
- дослідницький;

Методи під час дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєннями аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом опитування й оцінювання знань під час семінарських занять, виконання аспірантами самостійної роботи, проведення і перевірки письмових контрольних тестувань.

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку.

9. РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового контролю (заліку). При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими

пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських і лекційних заняттях (впродовж семестру вивчення дисципліни), 15 балів – на заліку.

Схема нараховування балів з дисципліни подано у таблиці.

Таблиця

СХЕМА НАРАХУВАННЯ БАЛІВ

Поточне оцінювання, самостійна робота																Підсумковий контроль (залік)	Сума	
Т.1			Т.2			Т.3												
Л	С	С/р	Л	С	С/р	Л	С	С/р	С	С/р	С	С/р	С	С/р	С/р			
1	6	7	1	6	7	1	6	7	6	7	6	6	6	6	6	6	15	100

Скорочення: Л – лекція; С – семінар; С/р – самостійна робота.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проєкту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	
60-68	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Конспект лекцій – у вигляді презентацій.
2. Методичні рекомендації з підготовки до семінарських занять з дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти».

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Адаменко О.В., Панасенко Є.Ф. Публікації й дисертації українських авторів з питань навчання школярів (др. пол. XX ст.): бібліограф. Показчик. Луганськ, 2013. 299 с.
2. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти в Україні. Історія. К.: Либідь, 1998. 321 с.
3. Березівська Л.Д. Реформування шкільної освіти в Україні у XX ст.: монографія. К.: Богданова А.М., 2009. 406 с.
4. Бех І.Д. Виховання особистості. К.: Либідь, 2003. Кн.1 – 278 с; Кн.2. – 342 с.
5. Богуславський М. Структура сучасного історико-педагогічного знання. *Шлях освіти*. 1999. №1. С.37-40.

6. Васькович Г. Шкільництво в Україні (1905-1920 рр.). *Мандрівець*. 1995. квітень 2(5). – С.7-40. – Червень 3. – С.3-41.
7. Ващенко Г. Український ренесанс ХХ століття. Торонто, 1953. 80 с.
8. Ващенко Г. Виховний ідеал. Полтава, 1994. 192 с.
9. Ващенко Г. Хвороби в галузі національної пам'яті. К., 2003. 336 с.
10. Вовк Л.П. Громадсько-педагогічне сподвижництво в Україні: (Етапи і особливості). К.: ТОВ "Міжнародна фінансова агенція", 1997. 211 с.
11. Год Б. Виховання в епоху європейського Відродження. Полтава: АСМІ, 2004. 464 с.
12. Гончаренко С. У. Педагогічні дослідження : методологічні поради молодим науковцям. К. - Вінниця, 2008. 278 с.
13. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. 2- вид. Рівне: Волинські обереги, 2011. 552 с.
14. Гупан Н.М. Українська історіографія історії педагогіки. К.: А.П.Н., 2002. 224 с.
15. Дем'яненко Н.М. Загальнопедагогічна підготовка вчителів в Україні (XIX - перша третина ХХ ст). К.: ІЗМН, 1998. 328 с.
16. Державна національна програма "Освіта": Україна ХХІ століття. Київ, 1994. 62 с.
17. Диференційований підхід в історії української школи (кінець ХІХ – перша третина ХХ ст.): монографія / [Сухомлинська О. В., Дічек Н. П., Березівська Л. Д., Гупан Н. М., та ін.]; НАПН України, Ін-т педагогіки. – Київ : Пед. думка, 2013. – 637 с.
18. Дічек Н. П. Освітня політика в добу незалежності України в особах: В. Г. Кремень. *Sozioökonomische und rechtliche Faktoren der sozialen Entwicklung unter den Bedingungen der Globalisierung* : kollektive Monographie in 2 Bänden / Hrsg. von Doktor der Wirtschaftswissenschaften, Professor Yu.V. Pasichnyk. Shioda GmbH, Steyr (Austria), 2018. В. 2. Р. 387–399. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/714605/>.
19. Дічек Н. П. Психолого-педагогічні моделі особистісно орієнтованого виховання (період незалежності України). *Педагогічна освіта: теорія і практика*: зб. наук. пр. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. Кам'янець-Подільський, 2019. Вип. 26 (1–2019). Ч. 1. С.70–78. DOI: 10.32626/2309-9763.2019–26–1.70-77 URL: <http://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/715816>
20. Дічек Н. П. До проблеми змісту шкільної освіти: Е. Д. Гірші і «Базові знання» (Core Knowledge). *Педагогічна освіта: теорія і практика*: зб. наук. пр. / Кам'янець-Подільський нац. ун-т ім. І. Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. Кам'янець-Подільський, 2019. Вип. 27. Ч.2. С. 368-374. DOI: 10.32626/2309-9763.
21. Дічек Н.П. Стратегія і тактика державної політики незалежної України у галузі загальної середньої освіти. *Освітологія*. 2020. Вип. 9. С.46-60. URL: <http://osvitologia.kubg.edu.ua/potochnij-vipusk-2019.html?showall=&start=6> <https://lib.iitta.gov.ua/722269/>
22. Дічек Н. П. Зіставно-порівняльний підхід у сучасній англійській мові: Дж. Дьюї і А. Макаренко
23. Енциклопедія освіти / НАПН України; голов. ред. В. Г. Кремень. К.: Юрінком Інтер, 2021.
24. Зайченко І. В. Педагогіка: підручник для студентів пед. ВНЗ. 3-є вид. К.: В-во Ліра-К, 2016. 608 с.
25. Зайченко І. В. Педагогічна концепція С.Русової. 2-е вид. Чернівці, 2000. 234 с.
26. Закон України "Про вищу освіту" (2016). URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
27. Закон України "Про загальну середню освіту". *Освіта*. 1997. 27 серпня.
28. Закон України "Про освіту" (2017). URL:<http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show>

29. Збірник законодавчих і нормативних актів про освіту. Київ, 1994. Вип.1-5.
30. Концепція загальної середньої освіти (12-річна школа). *Пед. газета*. 2002. № 1, січень
31. Концепція національного виховання. *Освіта*. – 1994. – 26 жовтня.
32. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. Додаток до наказу МОН України від. 16.06.2015р. № 641. URL: http://osvita.ua/legislation/Ser_osv/47154/
33. Костюк Г.С. Учебно-воспитательный процесс и психическое развитие личности. К.: Рад школа, 1989. 389 с
34. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва: навч. посібник для педагогічних навчальних закладів Тернопіль, 1996. 431 с.
35. Кравець В. Історія української школи і педагогіки: курс лекцій: навч. посіб. Тернопіль, 1994. 404 с.
36. Кремень В. Г. Філософія людиноцентризму в стратегіях освітнього простору. К.: Пед. думка, 2009. 520 с.
37. Кремень В.Г. Людина як суб'єкт творчої діяльності: інноваційний аспект. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. №9-10.– С. 6-10.
38. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї: Людина. Освіта. Соціум. Вид. перероб. Київ: Грамота, 2010. 576 с.
39. Кремень В.Г. Синергетика в освіті: контекст людиноцентризму: монографія. К.: Пед. думка, 2012. 368 с.
40. Крип'якевич І.П. Історія України. Львів: Світ, 1990. 514 с.
41. Кудіна В. В., Соловей, Є. С., Спіцин І.І. Педагогіка вищої школи. - 2-ге вид., допов. К.: Ленвіт, 2007. 194 с.
42. Кузь В.Г., Ю.Д.Руденко, О.Т.Губко Українська козацька педагогіка і духовність. Умань, 1995.
43. Лікарчук І.Л. Професійно-технічна освіта України: історичний шлях і перспективи: монографія. К.: Педагогіка, 1999.
44. Луговий В.І. Педагогічна освіта в Україні. К., 1994.
45. Любар О.О., Стельмахович М.Г., Федоренко Д.Т. Історія української педагогіки. К.: Інститут змісту і методів навчання МО України, 1998. – 356с .
46. Маловідомі першоджерела української педагогіки (друга половина ХІХ–ХХ ст.): хрестоматія / [упоряд.: Л. Д. Березівська, Н. П. Дічек, Л. В. Пироженко, Н. С. Побірченко, Т. О. Самоплавська, О. В. Сухомлинська]. Київ : Наук. світ, 2003. – 418 с.
47. Марочко В., Г.Хілліг. Репресовані педагоги України: жертви політичного терору (1929-1941). К.: Наук.світ, 2003. 302с.
48. Нариси з історії новаторських навчально-виховних закладів України (кінець ХІХ-ХХ ст.): навч. посібник для студентів. Луганськ: Вид-во ДЗ "ЛНПУ", 2010. 678 с.
49. Нариси історії українського шкільництва (1905-1933 рр.): навч. посібн. /за ред О.В.Сухомлинської. К: Заповіт, 1996. 302 с.
50. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. URL: onkh.gov.ua/content/documents/16/1517/4455.pdf.
51. Нова Українська школа.
52. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія культурного життя українського народу. Київ: Абрис, 1991. 272 с.
53. Освітні реформи : місія, дійсність, рефлексія: монографія / за ред. Василя Кременя, Тадеуша Левовицького, Віктора Огневю'ка. Київ : ТОВ «Вид. підприємство «ЕДЕЛЬВЕЙС», 2013. 460 с.
54. Педагогічний словник/ за ред. акад. М.Д.Ярмаченка. К.: Пед. думка, 2001. 502 с.

55. Розвиток народної освіти і педагогічної думки на Україні (X - поч. XX ст.): нариси / за ред. М. Ярмаченка. К.: Рад. шк., 1991. 384 с.
56. Сірополко С. Історія освіти в Україні. К.: Наук. думка, 2001. 912 с.
57. Сисоєва С., Кристопчук Т. Освітні системи країн європейського союзу: загальна характеристика: навч. посіб. Рівне, 2012. – 352 с.
58. Стельмахович М.Г. Українська народна педагогіка. К.: ІЗМН, 1997. 187 с.
59. Ступарик Б.М. Національна школа: витоки, становлення.- К.: ІЗМН, 1998. – 234 с.
60. Сявавко Є.І. Українська етнопедагогіка в її істор. розвитку. К.: Наук. думка. 1974.
61. Сухомлинська О. В. Історико-педагогічний процес: нові підходи до загальних проблем. К.: А.П.Н., 2003. 68 с.
62. Українська педагогіка в персоналіях: у 2-х т. / за ред. О. Сухомлинської. К.: Либідь, 2005. Т.1. – 621 с. Т.2. – 550 с.
63. Хорошун Б.І. та ін. Вища освіта і Болонський процес: навч. посіб. для студ. ВНЗ. К.: Знання України, 2006. 440 с.
64. Ярмаченко М.Д. Академія педагогічних наук України : п'ятиріччя становлення і розвитку. К.: Пед. думка, 2002. 216 с.
65. Ярмаченко М.Д. Реформування освіти та педагогічної науки в Україні. Інститут педагогіки: погляд через роки / Ред. колегія. К.: Пед. думка, 2002. 216 с.

Додаткова

1. Бондар В. Термінологічний бум у педагогіці: методологічний аналіз. *Шлях освіти*. 2001. № 4. С. 7-10.
2. Ваховський Л. Ц. Методологія досліджень історико-педагогічного процесу: постановка проблеми. *Шлях освіти*. 2005. №2. С. 7-11.
3. Васянович Г.П. Морально-правова відповідальність педагога (теоретико-методологічний аспект): [Монографія]. 2-е вид. К. - Л., 2002. 232 с. (Ін-т пед. і псих. проф. освіти АПН України).
4. Гончаренко С. Наука і навчальний предмет. *Шлях освіти*. 2006. № 1. С. 8-14.
5. Гончаренко С, Кушнір В., Кушнір Г. Методологічні знання як виявлення фундаменталізації професійної підготовки вчителя, *Шлях освіти*. 2007. №3. С. 2-8.
6. Дічек Н. П. Біографічний метод як інструмент дослідження вітчизняної історії педагогіки. *Шлях освіти*. 2001. №4. С. 15-20.
7. Дічек Н. П. Герменевтика і діалогізм як засади оновлення методологічної бази історико-педагогічних досліджень. *Проблеми сучасної педагогічної освіти : сер. : педагогіка і психологія*: зб. Статей : вип. 10. -Ч. 1. Ялта: РВВ РВНЗ КГУ, 2006. С. 164-171.
8. Дічек Н.П. А. Макаренко і світ: аналіз англomовних студій : монографія. К. : Науковий світ, 2005. 308 с.
9. Дічек Н.П. Методологічні аспекти модернізації вітчизняних історико-педагогічних досліджень. *Педагогіка і психологія*. 2014. № 2. С. 67-75.
10. Дічек Н.П. Рецепція в порівняльно-педагогічних та історико-педагогічних дослідженнях: методологічні аспекти. *Педагогіка і психологія*. 2015. № 2. С. 78-87.
11. Жуковський В. Морально-етичне виховання в історії американської школи. Острог, 2002. 428 с.
12. Іванко А.Б. Освітня діяльність та педагогічна спадщина І.Г.Ткаченка. Кіровоград: ПП. Поліграф-Терція, 2004. 188 с.
13. Квас О.В. Дитиноцентризм через призму сучасних гуманітарних досліджень. *Шлях освіти*. 2011. № 3. С. 14-18.
14. Кравець В.П. Історія гендерної педагогіки. Тернопіль: Джура, 2005. 440 с.

15. Красовицький М.Ю. На власні очі: Проблеми морального виховання учнів у теорії і практиці вітчизняної та американської педагогіки. К.: Пед. думка, 1998. 198 с.
16. Освіта та культура демократії / Кірстен А. Гансен, Роксейн К. Кауфман та Стефен Сейфер; Вступне сл.: Вацлав Гавел; Передм.: Пем Коглін і Ліз Ларант; Перекл. з англ. Л.: Галицька видавнича спілка, 2001.- 152 с.
17. Освітні технології / О.М.Пехота, А.З.Кіктенко, О.М.Любарська. К., 2001. 256 с.
18. Основні засади розвитку вищої освіти України / за ред. С. Ніколаєнка. Тернопіль, 2006. 321 с.
19. Педагогічний словник / за ред. М.Д. Ярмаченка. К. : Пед.думка, 2001. 516 с.
20. Побірченко Н. Педагогічна і просвітницька діяльність українських громад у 2-й пол. ХІХ- на поч. ХХ ст.: у 2-х кн.: монографія.-К.: Наук, світ, 2000. 307 с.
21. Сбруєва А.А. Тенденції реформування середньої освіти розвинених англomовних країн в контексті глобалізації (90-і рр. ХХ ст. - поч. ХХІст.): монографія. Суми: Поліграф, 2004. 525 с.
22. Савченко О. Я. Цілі і цінності реформування сучасної школи. *Шлях освіти*. 1996. № 1. С. 20-24.
23. Тхоржевська Т.Д. Православне виховання в історії педагогіки України: монографія. К., 2005. 412 с.
24. Українська етнопедагогіка: навчально-методичний посібник / За ред. акад. В. Кононенка. Івано-Франківськ, 2005. 509 с.

УДК 431. 57

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 8 від «05» липня 2021 р.).

Рецензенти:

Ваховський Леонід Цезаревич, доктор педагогічних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка».

Трубачева Світлана Едуардівна, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу інновацій та стратегій розвитку Інституту педагогіки НАПН України.

Дічек Н.П. Робоча програма навчальної дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки». [Електронне видання]. Київ : Інститут педагогіки НАПН України, 2021. 22 с.

У робочій програмі навчальної дисципліни «Становлення і розбудова вітчизняної освіти» за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» описано основні складники: мету і завдання дисципліни, окреслено інтегральну компетентність, загальні і фахові компетентності, яких має набути здобувач освітнього рівня «доктор філософії» у процесі вивчення дисципліни; розкрито зміст лекцій і семінарських занять, зміст і вимоги щодо виконання аспірантами самостійної роботи; зазначено форму оцінювання результатів навчання здобувачів, здійснювану за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою; подано основну і додаткову літературу до лекцій і семінарських занять.

The work program of the discipline “Formation and Development of Domestic Education” for specialty 011 «Educational, Pedagogical Sciences» describes the main components: the purpose and objectives of the discipline, the integral competence is outlined, general and professional competencies that an applicant for the educational level “Doctor of Philosophy” of the discipline must acquire; the content of lectures and seminars and the content and requirements for the performance of independent work by graduate students are revealed; the form of assessing the learning outcomes of applicants is indicated, performed on a 100-point scale, the ECTS scale and the national scale as well; basic and additional literature for lectures and seminars is presented.